

I Henhold til den af Rigsdagen til Undersøgelser og Fredning af Mindesmærker fra Fortiden givne extraordinære Bevilling ere de paagældende Arbeider i den nu forløbne Del af indværende Finansaar fremme i anseelig Omfang og med et ikke ringe Udbytte.

Da nemlig Direktionen i sin Tid forelagde Ministeriet og Rigsdagen Planen til anti-kvariske Undersøgelser og Fredninger over det hele Land, gif den ud fra den Forudsætning, at man ikke burde virke, som i andre Lande, ved tvingende Lovbud, men at man til dette fedrelands Anliggendes Fremme skulde søge at vække Interessesen derfor hos Folket og væsentlig støtte sig til den. Endstjøndt ikkun tre Aar ere forløbne, siden Rigsdagen derefter billigede og ved sin Bevilling gjorde det muligt at faae ind paa Frivillighedens Vej, hvor det gjælder om Afstaaelse til det Offentlige af mærkelige Fortidsminder, har det dog allerede viist sig, at de Forventninger, der laa til Grund for Direktionens nysnævnte Forudsætning, ikke ere blevene skuffede. De af Direktionen udsendte Oldforskere og Legnere have alleegne fundet den velvilligste Modtagelse og den kraftigste Understøttelse i de forskjelligste Samfundskredse, hvorved ikke faa Mindesmærker, enten ved Gave eller imod en billig Godtgjærelse, ere blevene fredede for kommende Tider. Særlig maa det fremhæves, hvad nærmere vil ses af det Følgende, at Direktionen har faaet en værdifuld Hjælp af Skolelærerne omkring i Landet, blandt hvilke flere have tilegnet sig en saadan Indsigt i Oldtidsvidenskaben, at man har kunnet overbrage dem paa egen Haand at optage antikvariske Kort og afgive Beretninger om de vigtigste Mindesmærker i de dem nærmest liggende Egne. Direktionen har ogsaa dem i flere Henseender at takke for, at baade Sogneraad og private Ciere have afstaaet mærkelige Fortidsminder til det Offentlige.

Den Undersøgelseskommission, som i Aar udsendtes til Thy, bestaaende af Professorerne C. Engelhardt og Magnus Petersen, har saaledes indberettet, at den neppe havde kunnet optage Kort over 258 Dyrer og Gravhøie i 13 Sogne, naar ikke blandt Andre Skolelærer Bde i Staagstrup havde hjulpet ved selv i Forveien at indhente Oplysninger baade om de endnu forhaandenværende og om tidligere forsvundne Oldtidsminder og ved at formaa Andre, især Skolelærere, til at foretage lignende forberedende Arbeider i deres Sogne. Af Kommissionen undersøgtes nyere den mærkelige, fredede Sættetue i Lundhøi ved Hilsted, hvor man tidligere mente at have fundet indhuggede Figurer lig de norske og svenske Helleristninger. En ny og rigtigere Læsning fandtes ved Afbildningen af Runestenerne i Hilsted og Hillerslev. Skrifttegn opbyggedes paa det eldgamle Bispemonument paa Sjøring Kirkegaard, som blev undersøgt og tegnet. Endvidere blev en smuk og høitliggende Gravhøi fredet, ligesom ogsaa Kommissionen paa Tilbageveien blandt Andet tog Afbildning af en nylig opdaget mærkelig Sten med indhugne Figurer paa Jughang Mark ved Binding i Eggen af Silkeborg.

Allerede inden Kommissionens Ankomst til Thy havde Arkitekt Bøffler, paa Direktionens Foranstaltning, nye graaffet de anseelige og eiendommelige Levninger af Vestervig Klosterkirke, ved hvilken Leilighed den saakaldte „Liden Kirstens Grav“ blev aabnet. Der fandtes to Grave ved Siden af hinanden, indeholdende et mandligt og et kvindeligt Skelet, hvilket i mærkelig Grad synes at bekræfte Folkeviseens Udsagn om, at Prinds Buris og Liden Kirsten her ere begravede sammen.

Da der efter Indberetning fra Konsul Nielsen og fra Sognepræst Lønnesen var opdaget interessant Kalkmaleri i St. Hans Kirke i Sjørring, blev det, efter en foreløbig Undersøgelse af Professor Engelhardt, overdraget Professor J. Kornerup at tage Afbildninger af de vigtigste af disse Billeder og at udføre deres Istandsættelse i Overensstemmelse med Kirkeciernes Ønske. Ved samme Leilighed afbildedes et nylig fundet eldgammelt Kalkmaleri i Absis i Laars Kirke i Børglum Herred.

Den ogsaa i tidligere Beretninger omtalte, fortjente Skolelærer H. C. Strandgaard i Selbe ved Skive har i Aar udfyldt antikvariske Kort med tilhørende udførlige Beskrivelser over Thorum, Mønsted, Smøllerup, Daughjerg, Nesen, Brov og Bredsted Sogne i Fjends Herred, Biborg Amt, samt den Del af Frederiks Sogn, der ligger i samme Herred. Paa forskjelligte Maader har han desuden virket for Undersøgelser og Bevaring af andre Fortidslevninger.

I Sylland har fremdeles Arkitekt Udall fortsat sine Reiser i Randers-Viborgegnen og foreløbig fuldenbt Kort og Beskrivelser over Galten og Øster-Lørsløv Sogne. I Ribeegnen har Arkitekturtegner Clemmensen afbildet Mindesmærker i adskillige af de ved Pastor Helms tidligere for Direktionen undersøgte Kirker. En endnu større Række Tegninger forventes fra en Samling af yngre Kunstnere, som under Arkitekt og Lærer ved Kunstakademiet Hans J. Holms Ledelse aarlig bereise en vis Del af Landet for at studere og afbilde mærkelige arkitektoniske Fortidsminder. Ved Forhandlinger med Kunstakademiet og Dr. Holm er der nemlig truffet den heldige Overenskomst, at de af Direktionen ønskede Tegninger fra de af Kunstnerne bereiste Egne afgives til Direktionen mod en forholdsvis billig Godtgjærelse.

Paa Langeland har en Undersøgelseskommission, bestaaende af Cand. mag. Henry Pe-